

DECIZIE

10 august 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Iuliana Oprea
Iurie Bejenaru
Ion Druță
Mariana Pitic

examinând recursul declarat de către Vornicoglo (Cernega) Fedora și Arteni Ruslan,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Topal Serghei și Topal Raisa împotriva lui Arteni Ruslan, Cernega Fedora și Cernega Grigore cu privire la înlăturarea obstacolelor în exercitarea dreptului de proprietate și compensarea cheltuielilor de judecată și la cererea reconvențională a lui Arteni Ruslan împotriva lui Topal Serghei și Topal Raisa cu privire la înlăturarea obstacolelor în folosirea spațiului locativ,

împotriva deciziei Curții de Apel Cahul din 15 martie 2016, prin care a fost respins apelul declarat de către Arteni Ruslan și Cernega Fedora și menținută hotărârea Judecătoriei Comrat din 08 mai 2014 prin care acțiunea inițială a fost admisă, iar acțiunea reconvențională respinsă,

constată:

La 20 februarie 2013, Topal Serghei și Topal Raisa au depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Arteni Ruslan cu privire la înlăturarea obstacolelor în exercitarea dreptului de proprietate și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamanții au indicat că sunt proprietarii al apartamentului nr.1, situat la etajul I a casei de locuit cu două nivele din str. Nouă 21, mun. Comrat, fapt ce se confirmă prin extrasul din Registrul bunurilor imobile al Oficiului Cadastral Teritorial Comrat.

Menționează că anterior, Arteni Ruslan, proprietarul apartamentelor nr.8 și nr. 9, situate la etajul 2 a aceleași case, a instalat abuziv conducta de canalizare pe fațada clădirii, deasupra apartamentului ce le aparține.

Susțin că în timp de iarnă țeava cu deșeuri îngheța, iar primăvara se topea și toată murdăria curgea în încăperea lor.

Relevă că circumstanțele relatate au servit temei pentru înaintarea acțiunii în judecată împotriva lui Arteni Ruslan cu privire la înlăturarea obstacolelor în folosirea imobilului, litigiul care a durat 5 ani și care s-a finisat cu emiterea la 05 decembrie

2008 de către Judecătoria Comrat a hotărîrii, prin care Arteni Ruslan a fost obligat să demonteze conducta de canalizare instalată abuziv pe fațada clădirii, deasupra apartamentului ce aparține lui Topal Serghei și Topal Raisa.

Relatează că doar în primăvara anului 2011 hotărîrea menționată a fost executată, însă imediat a doua zi colectorul a fost reinstalat în același loc.

În urma cercetării motivelor pentru un astfel de comportament, au stabilit că prin decizia Consiliului municipal Comrat nr.7/62 din 05 mai 2011, lui Arteni Ruslan i-a fost permisă instalarea conductei de canalizare pe fațada casei de locuit nr. 21 situate pe str. Nouă, mun. Comrat, sugerînd executarea lucrărilor în acest sens în conformitate cu schema și proiect coordonate cu Direcția arhitectură a Primăriei mun. Comrat, în baza cărora pîrîtului i-a fost eliberată la 17 mai 2011 autorizația de construire și alte documente.

Considerînd că prin decizia Consiliului municipal Comrat nr.7/62 din 05 mai 2011 și autorizația de construire din 17 mai 2011 eliberată de Primăria com. Comrat i-au fost încălcate drepturile și interesele lor legitime, susțin că au contestat actele respective în instanța de judecată în ordinea contenciosului administrativ.

Iar prin hotărîrea Curții de Apel Comrat din 14 martie 2012, menținută prin decizia Curții Supreme de Justiție din 18 iulie 2012, pretențiile lor din acțiune au fost admise și anulate ca fiind ilegale în fond și adoptate cu încălcarea procedurii, decizia Consiliului municipal Comrat nr. 7/62 din 05 mai 2011, prin care lui Arteni Ruslan i-a fost permisă instalarea conductei de canalizare pe fațada casei de locuit nr. 21 situate pe str. Nouă, mun. Comrat și decizia Primăriei mun. Comrat din 17 mai 2011, privind autorizarea exercitării lucrărilor în vederea instalării conductei de canalizare pe fațada casei de locuit nr. 21 situate pe str. Nouă, mun. Comrat.

Afirmă că în scopul executării deciziei Curții Supreme de Justiție din 18 iulie 2012, Consiliul municipal Comrat a emis decizia nr. 10/10 din 04 septembrie 2012, prin care și-a abrogat decizia nr. 7/62 din 05 mai 2011.

În așa mod și deoarece lipsește temeiul legal în baza căruia a fost permisă instalarea conductei de canalizare pe fațada casei de locuit nr. 21 situate pe str. Nouă, mun. Comrat, s-au adresat către Arteni Ruslan cu o cerere, prin care au solicitat, în termen de pînă la 10 decembrie 2013, să demonteze conducta de canalizare de pe fațada casei, cererea care, însă, a fost lăsată fără răspuns și satisfacție.

Solicită obligarea lui Arteni Ruslan să demonteze conducta de canalizare instalată ilegal pe fațada casei de locuit nr. 21 situată pe str. Nouă, mun. Comrat.

La 17 iunie 2013, Arteni Ruslan a depus cerere reconvențională împotriva lui Topal Serghei și Topal Raisa cu privire la înlăturarea obstacolelor în folosirea încăperilor de locuit.

În motivarea cererii reconvenționale a invocat că din 21 mai 1997 deține dreptul de proprietate asupra apartamentelor nr.8 și nr.9, situate la etajul 2 al blocului cu două nivele din str. Nouă 21, mun. Comrat.

Susține că la 28 iulie 2013 apartamentul nr. 1 situat la etajul I a aceleiași case a fost procurat de către soții Topal Serghei și Topal Raisa.

Afirmă că la momentul procurării imobilului de către soții Topal Serghei și Topal Raisa în blocul casei unde erau situate apartamentul pîrîtului și imobilele sale exista sistemul unic de canalizare, unită cu o conducta unică și conectată la canalizarea comună, furnizată de ÎM „Su-Canal”.

În acest context și cu referire la prevederile art. 344 alin.(1), art. 246 alin.(1) Cod civil și art. 5 din Legea condominiului în fondul locativ, nr.913 din 30 martie 2000, relevă că dînsul împreună cu pîrîții Topal Serghei și Topal Raisa sunt proprietarii ai unor părți din sistemul de canalizare aflat în folosința comună din casa de locuit nr. 21 situată pe str. Nouă, mun. Comrat, și anume în limitele, amplasării acestuia, apartamentelor ce-i aparțin cu drept de proprietate.

Cu toate acestea, invocă precum că după procurarea apartamentului, soții Topal, în timpul efectuării reparației capitale, fără acordul său, au lichidat conducta de canalizare situată între apartamentele lor, lipsindu-l pe el și familia sa de posibilitatea folosirii cu aceasta.

Menționează că toate adresările către pîrîții în vederea restabilirii conductei de canalizare situat între etajul I și etajul II nu s-au soldat cu succes.

Astfel, insistă că în rezultatul acțiunilor ilegale ale pîrîților, a fost nevoit, din cont propriu, să instaleze conducta de canalizare pe partea exterioară a casei de locuit nr. 21 situată pe str. Nouă, mun. Comrat, și anume de la etajul II la etajul I, ocolind conducta de canalizare situată în apartamentul nr. I, conectîndu-se direct la canalizare centrală.

Consideră că în cazul în care pretențiile soților Topal Serghei și Topal Raisa vor fi admise și conducta de canalizare funcțională, instalată pentru deservirea imobilul său pe partea exterioară a casei de locuit nr. 21 situată pe str. Nouă, mun. Comrat va fi demontată, fiind în același timp imposibilă conectarea la conducta de canalizare pe partea laterală a peretelui prin apartamentul pîrîților, situația creată va duce la imposibilitatea supraviețuirii în imobilul său, fapt ce este inadmisibil.

Solicită obligarea lui Topal Serghei și Topal Raisa să înlătore obstacole în folosirea imobilului care aparține cu drept de proprietate prin restabilirea conductei de canalizare anterior existent în apartamentul acestora nr. 1 din str. Nouă 21, mun. Comrat.

Prin încheierea protocolară a Judecătoriei Comrat din 22 octombrie 2013, a fost atrasă în proces în calitate de copîrît, Cernega Fedora.

Prin încheierea protocolară a Judecătoriei Comrat din 21 martie 2014, a fost atras în proces în calitate de copîrît, Cernega Grigorie

Prin hotărîrea Judecătoriei Comrat din 08 mai 2014, a fost admisă acțiunea inițială înaintată de către Topal Serghei și Topal Raisa și obligat Arteni Ruslan, Cernega Fedora și Cernega Grigore să înlătore obstacolele în folosirea de către Topal Serghei și Topal Raisa a apartamentului nr.1 situat în casa nr.21 de pe str. Nouă, mun. Comrat, prin demontarea conductei de canalizare instalată pe fațada casei de locuit nr. 21 situată pe str. Nouă, mun. Comrat. A fost încasat din contul lui Arteni Ruslan, Cernega Fedora și Cernega Grigore, în mod solidar, în beneficiul lui Topal Serghei și Topal Raisa cheltuieli de judecată formate din cheltuieli pentru achitarea taxei de stat în mărime de 100 lei și cheltuieli pentru asistența juridică în mărime de 2000 lei.

Totodată, a fost respinsă acțiunea reconvențională înaintată de către Arteni Ruslan împotriva lui Topal Serghei și Topal Raisa cu privire la înlăturarea obstacolelor în folosirea spațiului locativ, ca fiind depusă cu omiterea termenului de prescripție.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 07 octombrie 2015 a fost admisă cererea înaintată de avocatul Colodeev Roman în interesele lui Arteni Ruslan și

Cernega Fedora de recuzare a judecătorului Curții de Apel Comrat – Colev Grigore de la judecarea pricinii și restituită pricina pentru judecare la Curtea de Apel Comrat.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 28 octombrie 2015, a fost admisă cererea înaintată de Curtea de Apel Comrat privind strămutarea pricinii la altă instanță egală în grad și strămutată pricina pentru examinare în ordine de apel la Curtea de Apel Cahul.

Prin decizia Curții de Apel Cahul din 15 martie 2016, a fost respins apelul declarat de Arteni Ruslan și Cernega Fedora și menținută hotărîrea primei instanțe.

La 12 mai 2016, Vornicoglo (Cernega) Fedora și Arteni Ruslan au declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitînd admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărîrii primei instanțe cu restituirea pricinii la rejudecare în prima instanță.

În motivarea recursului au invocat dezacordul cu decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe, considerîndu-le ilegale și pasibile casării.

Susțin că unul din motivele declarării cererii de recurs constituie faptul că la emiterea hotărîrilor contestate de către instanțele judecătorești au fost încălcate sau aplicate eronat normele de drept material, exprimate prin neaplicarea legii care trebuia să fie aplicată la caz.

În acest sens subliniază că instanța de apel contrar art. 239 CPC, deși constată netemeinicia hotărîrii primei instanțe în partea respingerii acțiunii reconvenționale ca fiind depusă cu omiterea termenului de prescripție, în același timp, referindu-se la prevederile art. 373 alin.(4) CPC care indică că instanța de apel nu este legată de motivele apelului privind legalitatea hotărîrii primei instanțe, ci este obligată să verifice legalitatea hotărîrii în întregul ei, menține fără modificări hotărîrea primei instanțe, inclusiv și în partea prin care acțiunea reconvențională a fost respinsă ca fiind tardivă.

Sub acesta aspect, afirmă că partea rezolutivă a deciziei instanței de apel este în contradicție cu partea motivată a acesteia, fapt ce contravine prevederilor art. 239 CPC și atrage casarea acesteia.

La fel, invocă că la emiterea hotărîrilor contestate au fost încălcate și normele de drept procedural și anume, instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces.

Apreciază drept neîntemeiată mențiunea instanței de apel cu referire la faptul că actualii proprietari ai apartamentelor Cernega Fedora și Cernega Grigore nu au depus și nici nu au semnat acțiunea negatorie împotriva lui Topal Serghei și Topal Raisa, precum și concluziile instanței de apel cu privire la netemeinicia cerinței de admitere a acțiunii reconvenționale, pe motivul atragerii sale în proces doar în calitate de copîrît pe acțiunea formulată de către Topal Serghei și Topal Raiasa.

În susținerea poziției în sensul enunțat invocă prevederile art. 70 CPC, precum și faptul că la 17 iunie 2013, Arteni Ruslan fiind proprietar al apartamentelor nr.8 și nr. 9 din str. Nouă 21, mun. Comrat a înaintat cererea reconvențională împotriva lui Topală Serghei și Topală Raisa cu privire la înlăturarea obstacolelor în folosirea acestor încăperi, iar la 22 iulie 2013, în rezultatul înstrăinării apartamentelor menționate, proprietar al imobilului dat a devenit Vornicoglo (Cernega) Fedora, considerînd, în așa mod, că anume dînsa este responsabilă pentru toate obligațiile față de Topal Serghei și Topal Raisași, respectiv în privința ei avînd loc acțiunea negatorie înaintată împotriva ultimilor de către Arteni Ruslan.

Consideră că după atragerea în proces a Fedorei Vorniciglo (Cernega) în privința ultimei urmau a fi extinse nu doar obligațiile rezultate din acțiunea formulată de către Topal Serghei și Topal Raisa dar și dreptul de a pretinde înlăturarea obstacolelor în exercitarea dreptului său de proprietate asupra imobilului procurat, înaintate pînă la atragerea ei în proces de către Arteni Ruslan.

Sușține că prin neatragerea Fedorei Vornicoglo (Cernega) în proces în calitate de succesori în drepturi a lui Arteni Ruslan pe acțiunea reconvențională, instanțele au a soluționat problema drepturilor sale încălcate.

Mai invocă că circumstanțele menționate urmau a fi obiectul cercetării în instanța de apel, pe care intenționa să le indice în cererea de apel suplimentară, însă a fost în imposibilitate să se prezinte în ședința de judecată din 15 martie 2016, din motivul aflării în perioada 11 martie 2016-17martie 2016 la tratament staționar cu copilul său minor născut la 23 ianuarie 2016.

Concomitent remarcă că instanța de apel a fost înștiințată despre motivele imposibilității prezentării sale în ședința de judecată din 15 martie 2016, însă motivele invocate au fost considerate de instanța de apel ca fiind neîntemeiate, cauza fiind examinată în lipsa sa, fără stabilirea în modul corespunzător a circumstanțelor cauzei, fa ce a dus la încălcarea drepturilor sale la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente garantate de art. 6 CEDO și art. 20 al Constituției.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Astfel, instanța de recurs consideră că recurenții s-au conformat prevederilor legale și au declarat recursul împotriva deciziei Curții de Apel Cahul din 15 martie 2016, prin intermediul oficiului poștal, la 10 mai 2016 (f.d. 49 vol.II), în termen.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea deciziei instanței de apel și restituirea pricinii spre rejudecare în instanța de apel din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (3) lit. b) CPC, se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care pricina a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată.

Din actele cauzei și anume din procesul-verbal al ședinței instanței de apel din 15 martie 2016, rezultă că apelul a fost judecat în lipsa Fedorei Vornicoglo (Cernega), care avea calitate de apelant, deși instanței i-a fost comunicat despre faptul că ultima este internată la IMSP Institutul Mamei și Copilului, unde se află la tratamentul staționar cu copilul său minor, Vorniciglo Alexandr, născut la 23 ianuarie 2016.

Cu toate acestea, instanța de apel a considerat posibilă examinarea cauzei în lipsa apelantei și reprezentantului acesteia Colodeev Roman, judecând apelul în fond.

În conformitate cu art. 191. alin. (1) CPC, poate fi stabilit un alt termen pentru ședința de judecată, la cererea părților, din motive temeinice, cum ar fi imposibilitatea părții de a se prezenta în ședința de judecată la data fixată din motive ce nu depind de voința sa.

În conformitate cu art. 379 alin. (1) CPC, neprezentarea în ședință de judecată a apelantului sau intimatului, a reprezentanților acestora, precum și a unui alt participant la proces, citați legal despre locul, data și ora ședinței, nu împiedică judecarea apelului. Instanța însă este în drept să amâne ședința dacă va constata că neprezentarea este motivată.

Prin prisma normei enunțate, instanța de recurs reține că instanța de apel, judecând cauza, în lipsa apelantei Vornicoglo (Cernega) Fedora, care, se constată că a fost în imposibilitate de a se prezenta la ședință, pe motiv că în perioada de 11 martie 2016 – 17 martie 2016 era internată la spital cu copilul său minor Vornicoglo Alexandr, născut la 23 ianuarie 2016, ce se confirmă prin extrasul din fișa medicală a bolnavului, nu a asigurat disponibilitatea în drepturi a participantului la proces, ce constă în posibilitatea, în primul rând a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecării, precum și de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare, astfel, a admis încălcarea prevederilor art. 27 alin. (1) din CPC.

La caz, este de principiu și faptul că prin examinarea apelului în lipsa Fedorei Vornicoglo (Cernega) a fost încălcat în mod direct atât dreptul apelanților la un proces echitabil, cât și principiul egalității armelor statuat de art. 6 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, or unul din principiile procesului echitabil este contradictorialitatea între părțile care sunt parte a procesului.

Pentru a răspunde exigențelor articolului enunțat, procedura în fața instanțelor judiciare trebuie să aibă un caracter contradictoriu, un concept similar celui al egalității armelor. Principiul contradictorialității presupune, în fond, posibilitatea pentru părțile în proces de a li se aduce la cunoștință toate dovezile invocate și observațiile formulate și de a face comentarii în legătură cu ele.

De altfel, nu poate constitui temei de respingere a recursului nici reflectarea în decizia instanței de apel precum că citarea legală a Fedorei Vornicoglo (Cernega) a fost respectată, deoarece avizul de recepție a fost restituit instanței de apel fără înmînare, respectiv date despre înștiințarea legală a Fedorei Vornicoglo (Cernega) pentru ședința instanței de apel din 15 martie 2016 la materialele cauzei lipsesc.

La fel, se constată a fi neînțeleasă și mențiunea instanței de apel cu referire la faptul că cererea de amînare nu a fost probată cu nici un înscris, în situația în care reprezentantul apelantei avocatul Roman Colodeev a înștiințat instanța despre imposibilitatea de a se prezenta la ședința de judecată, precum și despre imposibilitatea prezentării apelantei Vornicoglo (Cernega) Fedora, asigurînd prezentarea actelor ce confirmă circumstanțele descrise la ședința ulterioară (f.d. 16-17 vol.II).

Sub aspectul celor relatate, se constată că la adoptarea deciziei suspusă recursului instanța de apel a admis încălcarea normelor procedurale, consecință ce duce la casarea deciziei, or eroarea judiciară nu poate fi corectată de instanța de recurs.

Distinct de cele relatate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că decizia instanței de apel urmează a fi casată cu remiterea pricinii spre rejudecare în instanța de apel.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c), art. 445 alin. (3) CPC, Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

decide:

Se admite recursul declarat de către Vornicoglo (Cernega) Fedora și Arteni Ruslan.

Se casează integral decizia Curții Apel Cahul din 15 martie 2016 în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Topal Serghei și Topal Raisa împotriva lui Arteni Ruslan, Cernega Fedora și Cernega Grigore cu privire la înlăturarea obstacolelor în exercitarea dreptului de proprietate și compensarea cheltuielilor de judecată și la cererea reconvențională a lui Arteni Ruslan împotriva lui Topal Serghei și Topal Raisa cu privire la înlăturarea obstacolelor în folosirea spațiului locativ, cu restituirea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Cahul, de un alt complet de judecată.

Decizia nu este supusă nici unei căi de atac.

Președinte, judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

Judecătorii

Iuliana Oprea

Iurie Bejenaru

Ion Druță

Mariana Pitic